

การก่อการร้ายยุคใหม่ : ยุทธวิธีและเป้าหมายที่เปลี่ยนไป

นางสาวนันทิยา ทองคณารักษ์

ผู้ช่วยนักวิจัย กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ความนำ

เหตุการณ์วางระเบิดที่เมืองบอสตัน สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ ๑๖ เม.ย. ๕๖ ในขณะที่มีการจัดแข่งวิ่งมาราธอนระดับโลก รวมทั้งล่าสุดที่กลุ่ม “อัลชาบับ” ได้บุกเข้าจับตัวประกันห้างสรรพสินค้าชื่อดังกลางกรุงไนโรบี ประเทศเคนยา ระหว่าง ๒๑ - ๒๔ ก.ย. ๕๖ หรือที่รู้จักในนาม “ปฏิบัติการเวสต์เกต” ซึ่งเป็น การก่อการร้ายอีกเหตุการณ์หนึ่งที่ได้ให้โลกได้ให้ความสนใจ ทำให้ความทรงจำ เกี่ยวกับการก่อวินาศกรรมเมื่อวันที่ ๑๑ ก.ย. ๔๔ และคำว่า “การก่อการร้าย” หวนกลับมาสร้างความหวาดกลัวให้แก่ชาวอเมริกันอีกครั้ง

การก่อการร้าย หรือการก่อความไม่สงบ เป็นประเด็นที่ ประชาคมโลกสนใจในปรากฏการณ์ดังกล่าว ซึ่งหลังสงครามเย็น สิ้นสุดลงทำให้เกิดการปฏิรูประบบการเมืองและสังคมให้สอดคล้องและ รองรับกับสภาวะแวดล้อมใหม่ ประกอบกับโลกได้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ การค้า และการพัฒนา

เทคโนโลยี จนดูเหมือนว่าสงครามขนาดใหญ่ระหว่างรัฐต่อรัฐได้สิ้นสุดลง แต่ในทางกลับกันกลับพบว่ามีความขัดแย้งระหว่างความเชื่อ เชื้อชาติ และศาสนา มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นความขัดแย้งทางศาสนาถูกหยิบยกมาเป็นปัจจัยสำคัญของการก่อการร้ายและการก่อความไม่สงบ โดยปัจจุบันพบว่าขบวนการก่อการร้ายมีมากมายหลายกลุ่มและมีการปฏิบัติกระจายอยู่เกือบทุกภูมิภาคของโลก ซึ่งแต่ละขบวนการต่างก็มีเป้าหมาย อุดมการณ์ และวิธีปฏิบัติงานที่แตกต่างกันไปด้วย ดังนั้น ประสาทของการก่อการร้ายจึงมีลักษณะแตกต่างกัน เช่น หากจะใช้พื้นที่การปฏิบัติการเป็นปัจจัยในการพิจารณาแยกประเภทการก่อการร้ายอาจแบ่งได้เป็น (๑) การก่อการร้ายภายในประเทศ ที่ทำการต่อสู้ด้วยวิธีการรุนแรงของขบวนการก่อการร้ายภายในประเทศ โดยมุ่งต่อต้านรัฐบาลประเทศของตน (๒) การก่อการร้ายข้ามประเทศ เป็นการก่อการร้ายของขบวนการก่อการร้ายภายในประเทศ แต่จะปฏิบัติการไม่จำกัดอยู่เฉพาะภายในประเทศที่ขบวนการของตนเคลื่อนไหวอยู่ และ (๓) การก่อการร้ายระหว่างประเทศ หรือการก่อการร้ายสากล ซึ่งเป็นการก่อการร้ายที่มีการร่วมมือกัน กระทำการโดยขบวนการหลายขบวนการที่มีอยู่ในประเทศต่างๆ ตั้งแต่สองขบวนการขึ้นไป รัฐบาลที่ตกเป็นเป้าหมายของการก่อการร้ายอาจเป็นรัฐบาลประเทศใดประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศที่เป็นปฏิปักษ์กับขบวนการก่อการร้ายต่างๆ

หรือหากจะใช้อุดมการณ์ของกลุ่มเป็นปัจจัยพิจารณา อาจแบ่งได้เป็น (๑) ขบวนการก่อการร้ายแนวทางซ้ายจัดที่มีแนวความคิดแบบสังคมนิยม (๒) แนวทางขวาจัด อาทิ กลุ่มนาซีใหม่ (Neo-Nazi) ในเยอรมันตะวันตก และกลุ่มฟาสซิสต์ใหม่ (Neo-Fascist) ในอิตาลี และ (๓) กลุ่มแบ่งแยกดินแดนขบวนการชาตินิยมหรือศาสนานิยม ที่ต้องการแบ่งแยกดินแดนออกไปจัดตั้งรัฐอิสระ และนิยมใช้วิธีการรุนแรงในการต่อสู้กับรัฐบาล โดยมีเป้าหมายของการก่อการร้ายอยู่ภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่

ความหมายของการก่อการร้าย

“Terrorism” (การก่อการร้าย) เป็นคำในภาษาฝรั่งเศส มีกำเนิดจากเหตุการณ์รุนแรงทางการเมืองในฝรั่งเศส หลังการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบอบสาธารณรัฐเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๓๒ (ค.ศ. ๑๗๘๙) เนื่องจากได้มีประชาชนกลุ่มหนึ่งพยายามก่อความไม่สงบขึ้นโดยใช้วัตถุระเบิดเป็นอาวุธ ยังผลให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวนมาก ตลอดจนทรัพย์สินของประชาชนได้รับความเสียหาย รัฐบาลฝรั่งเศสได้ปราบปรามและลงโทษผู้กระทำอย่างรุนแรง ดังนั้น ชาวฝรั่งเศสจึงได้เรียกการกระทำอันรุนแรงนั้นว่า “Terrorism” และเรียกการปกครองของรัฐบาลฝรั่งเศสในห้วงเวลาระหว่างปี พ.ศ. ๒๓๓๖ - ๒๓๓๗ (ค.ศ. ๑๗๙๓ - ๑๗๙๔) ว่า “ยุคแห่งความหวาดกลัว” (Reign of Terror)

พระราชบัญญัติป้องกันการก่อการร้ายของสหราชอาณาจักร (The United Kingdom's Prevention of Terrorism Act) ได้ให้ความหมายของการก่อการร้ายไว้ว่า “การใช้ความรุนแรงเพื่อเป้าหมายทางการเมือง และรวมไปถึงการใช้ความรุนแรงโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้สาธารณชนหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสาธารณชนตกอยู่ในความหวาดกลัว” และต่อมาได้มีการปรับความหมายในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ (ค.ศ. ๒๐๐๐) ซึ่งบังคับใช้จนถึงปัจจุบันดังนี้ “การก่อการร้าย หมายถึง การใช้กำลัง หรือภัยคุกคามที่เกิดขึ้นจากการใช้กำลัง ซึ่งมุ่งเน้นสร้างอิทธิพลกดดันต่อรัฐบาล หรือขู่มุ่งต่อสาธารณชน หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของสาธารณชน ซึ่งการใช้กำลังหรือภัยคุกคามดังกล่าวถูกดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์ให้มีการแพร่หลายหรือให้เป็นที่ยอมรับในเหตุปัจจัยทางการเมือง ศาสนา และลัทธิ ความคิด และการกระทำนั้นเกี่ยวข้องกับความรุนแรงอย่างยิ่งต่อบุคคล เกี่ยวข้องกับการทำลายล้างที่รุนแรงต่อทรัพย์สิน ทำให้ชีวิตของบุคคลตกอยู่ในอันตราย ยกเว้นชีวิตของบุคคลที่เป็นผู้ก่อการร้าย ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสุขภาพ ชีวิต และความปลอดภัยของสาธารณชน แทรกแซงหรือขัดขวางระบบอิเล็กทรอนิกส์”

กลุ่มประเทศยุโรประบุความหมายของการก่อการร้ายไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ (ค.ศ. ๒๐๐๑) ว่า

“กิจกรรมการก่อการร้าย คือ การกระทำที่มีเจตนาที่จะทำลายและสร้างความไม่มั่นคงต่อโครงสร้างพื้นฐานทางการเมือง รัฐธรรมนูญ เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ”^๑

ส่วนความหมายในทางสากลของการก่อการร้ายยังไม่ปรากฏ แม้แต่สหประชาชาติเองก็ยังไม่สามารถหาคำนิยามที่เหมาะสมสำหรับคำนี้ได้ ด้วยความที่การก่อการร้ายมีมิติทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงเป็นการยากที่องค์กรสหประชาชาติจะเข้ามากำหนดนิยามหรือความหมายในทางที่เป็นสากล^๒

ปัจจัยผลักดันให้เกิดการก่อการร้าย : ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม (The Clash of Civilizations)

เหตุการณ์ในวันที่ ๑๑ ก.ย. ๔๔ (ค.ศ. ๒๐๐๑) ที่กลุ่มผู้ก่อการร้ายได้จี้เครื่องบินโดยสารพุ่งชนตึกเวิร์ลเทรด เซ็นเตอร์ (World Trade Center) มีผู้เสียชีวิตทั้งหมดเกือบ ๓,๐๐๐ คน นับเป็นยุคใหม่ของการก่อการร้ายที่มุ่งโจมตีเมืองใหญ่และชุมชน ที่ก่อให้เกิดการสูญเสียเป็นจำนวนมาก โดยหลังเหตุการณ์นี้ ประธานาธิบดี จอร์จ

ดับเบิลยู บุช (George W. Bush) ได้ประกาศสงครามต่อต้านการก่อการร้าย (The War on Terrorism) และถือเป็นจุดเริ่มต้นของสงครามครั้งแรกแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งสหรัฐฯ ส่งกองกำลังเข้าโจมตีประเทศอัฟกานิสถาน อย่างไรก็ดีตาม หลังเหตุการณ์ ๙/๑๑ ดูเหมือนการก่อการร้ายจะเริ่มลดลง แต่กลับพบว่ามี การก่อการร้ายที่ใช้ความรุนแรงเพิ่มขึ้น มีการใช้ยุทธวิธีต่างๆ และขยายขอบเขตความขัดแย้งออกไปซึ่งซับซ้อนมากขึ้น รวมถึงความขัดแย้งที่มาจากบทบาทของมหาอำนาจ ความคิดเห็นที่แตกต่างกันในท้องถิ่น ความขัดแย้งดั้งเดิมในเรื่องชาติพันธุ์ ชาตินิยม ความขัดแย้งสมัยใหม่

ในเรื่องทุนนิยม ความขัดแย้งในเรื่องของการบริหารการจัดการ การอำนวยความสะดวกธรรมชาติต่างๆ เป็นต้น

หนึ่งในความขัดแย้งเหล่านั้น คือ ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมซึ่งได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นปัจจัยสำคัญในการก่อการร้ายมากที่สุด หนังสือ เรื่อง The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order หรือการปะทะกันของอารยธรรมกับการเกิดระเบียบโลกใหม่ โดย Samuel P. Huntington^๓ ที่กล่าวถึงสภาพโลกปัจจุบันถูกจัดอยู่ภายใต้อารยธรรมที่มีการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ขึ้นมา ซึ่งวัฒนธรรมเหล่านี้ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อเชื่อมความผูกพันไว้ด้วยกันโดยไม่ถูกกันจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้โลกแคบลง การติดต่อสื่อสารง่ายขึ้น

จึงเกิดการผสมผสานวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน ทำให้โลกเกิดอัตลักษณ์ขึ้นมาใหม่ นอกจากนี้ Huntington ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในโลกตะวันตกที่มีความเป็นเสรีและเติบโตจากโครงสร้างอำนาจทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ได้กระจายเข้าไปยังประเทศโลกที่สาม ผ่าน

การให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น การช่วยเหลือทางการเงิน, กรอบความร่วมมือผ่านทางองค์กรข้ามชาติ เช่น WTO, GATT ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างประเทศ^๔ ซึ่งการที่กลุ่มมหาอำนาจเข้าไปกอบโกยผลประโยชน์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะน้ำมันในกลุ่มประเทศมุสลิม ทำให้เกิดความไม่พอใจประเทศเสรีนิยมและประเทศตะวันตกมากขึ้น จึงทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันเพื่อที่จะต่อต้านประเทศทุนนิยมตะวันตก ทั้งนี้ ในแง่มุมของการปะทะของ อารยธรรมอิสลามกับอารยธรรมตะวันตก อาจมองได้ว่ามีรากฐานมาจากความแตกต่างทางด้าน การให้คุณค่ากับอุดมการณ์ ชาว

^๑การก่อการร้ายสากลและหน่วยต่อต้านการก่อการร้ายสากลของต่างประเทศ. (ออนไลน์) เข้าถึงโดย <http://www.infdiv5.com/kmpark/docs/korknarai.pdf> (เข้าถึงเมื่อ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖)

^๒พ.ต.อ. อภิชาติ สุริบุญญา. การจัดการด้านกรสืบสวนสำหรับการต่อต้านการก่อการร้ายในระดับภูมิภาค (Regional Counter Terrorism Investigation Management). (ออนไลน์) เข้าถึงโดย <http://www.chabadancrime.com/index.php?lay = show&ac=article&id=539376432> (เข้าถึงเมื่อ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖)

^๓Samuel P. Huntington. The Clash of Civilizations the Remaking of World Order. (ออนไลน์) เข้าถึงโดย http://www.stetson.edu/artsci/histdept/news/dashof_felixhtm (เข้าถึงเมื่อ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔)

^๔พ.ต.ศรศักดิ์ สุสวัสดิ์ “Clash of Civilizations or Intercultural Dialogue?” Global Education Associates (ออนไลน์) เข้าถึงโดย http://www.crma.ac.th/histdept/news/dashof_felixhtm (เข้าถึงเมื่อ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖)

มุสลิมส่วนใหญ่ถือว่าศาสนาของตนเป็นเพียงศาสนาเดียวเท่านั้นที่ครอบครองสังขรณ์สูงสุดไว้ ดังนั้นโลกทัศน์และคุณค่าของศาสนาอิสลามจึงสมบูรณ์และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทรรศนะเช่นนี้นำไปสู่แนวคิดแบบ “ลัทธิหวนคืนสู่สังคมเก่า” (Fundamentalism) ซึ่งตรงข้ามกับตะวันตกที่ถือ “ความทันสมัย” (Modernity) อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่รวดเร็ว ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์และคุณค่าในระดับโลก โดยประเมินว่า สงครามระหว่างรัฐจะไม่มีแล้ว แต่จะมีการจับกลุ่มกันเพื่อตั้งอัตลักษณ์ของตัวเองออกมาสู่ประชาคมโลก^๕

ทั้งนี้ช่วงเวลาของการปะทะกันด้วยรูปแบบการก่อการร้ายระหว่างประเทศตะวันตกและประเทศมุสลิมได้ดำเนินมาจนถึงเหตุการณ์ ๙/๑๑ และหนักหน่วงรุนแรงขึ้น โดยหลังเหตุการณ์ ๙/๑๑ ส่งผลให้รัฐบาลของประเทศตะวันตกเฝ้าระวังเป็นพิเศษต่อชาวตะวันออกกลางและผู้นับถือศาสนาอิสลามที่เดินทางเข้าประเทศ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและยุทธวิธีของการก่อการร้ายที่เป็นการก่อการร้ายที่เกิดจากกลุ่มภายใน ประเทศมากขึ้น

เป้าหมายของการก่อการร้ายยุคใหม่ : เมืองใหญ่และเขตชุมชน

นายมาร์ติน โอมอลเลย์ นายกเทศมนตรีเมืองบัลติมอร์ มลรัฐแมริแลนด์ สหรัฐฯ กล่าวว่า “หลังเหตุการณ์ ๙/๑๑ เป็นต้นมา เห็นได้ชัดว่าเมืองในสหรัฐฯ คือ แนวรบที่สองของสงครามใหม่ นอกจากนี้เหตุการณ์ ๙/๑๑ ยังพิสูจน์ให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายเจ้าหน้าที่ดับเพลิง และหน่วยแพทย์ฉุกเฉิน คือ ทหารชุดใหม่ของแนวรบในสงครามนี้...”^๖ จากคำกล่าวดังกล่าวทำให้เห็นภาพของการก่อการร้ายหลายครั้งในสหรัฐฯ

ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ รูปแบบของการก่อการร้ายได้เปลี่ยนไปจากเดิมที่เคยเป็นขบวนการก่อการร้ายขนาดใหญ่ที่เดินทางเข้าสู่ประเทศเป้าหมาย ไปสู่การก่อการร้ายรูปแบบใหม่ที่เป็นการทำสงครามแบบไร้พรมแดน ไร้ตัวตนของข้าศึก ไร้กฎกติกา และไร้ขีดจำกัดของเวลา ซึ่งสงครามสมัยใหม่จะเป็นปฏิบัติการโดยมุ่งไปที่เมืองใหญ่ เขตชุมชน และประเทศพันธมิตรของสหรัฐฯ รวมทั้งชาวตะวันตกที่ตกเป็นเป้าหมายของการก่อการร้าย โดยปฏิบัติการข้างต้นส่วนใหญ่จะอ้างสาเหตุเพื่อแสดงออกถึงการต่อต้านสหรัฐฯ และประเทศพันธมิตรที่ร่วมกันทำสงครามในอิรักและอัฟกานิสถาน ซึ่งกลุ่มก่อการร้ายเหล่านี้จะมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มอัลเคด้า (Al Qaeda)

ในอัฟกานิสถาน กลุ่มตาลีบัน (Taliban) ในปากีสถาน และกลุ่มเครือข่ายที่ได้รับการฝึกฝนมาแล้ว อาทิ กลุ่มจีฮัด (Jihadi) กลุ่มเทห์รีค-อี-ตาลีบัน ปากีสถาน (Tehreek-e-Taliban Pakistan : TTP) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จากการมุ่งเน้นรักษาความปลอดภัยไป

ที่ชาวตะวันออกกลางและชาวมุสลิมที่เดินทางเข้ามาในประเทศ จึงทำให้อาจจะเลยกลุ่มที่มีความคิดรุนแรงที่มีรกรากอยู่ในประเทศ อาทิ การก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในสหรัฐฯ พบว่าหลายครั้งผู้ก่อการเป็นคนเชื้อชาติอเมริกันผิวขาว หรือเป็นคนต่างชาติที่เข้ามาอาศัยในสหรัฐฯ จนได้รับสัญชาติอเมริกัน และอายุไม่มากนัก ซึ่งถือเป็น “ผู้ก่อการร้ายในประเทศ” (Home-grown terrorists หรือ Domestic terrorists) ที่รับอิทธิพลความคิดแบบมุสลิมแนวทางรุนแรง (Radical Muslims) นอกจากนี้ยังมีกลุ่มอื่นๆ ที่นิยมใช้แนวทางรุนแรงอีก อาทิ กลุ่มเชิดชูคนผิวขาว (White supremacists), กลุ่มต่อต้านรัฐบาล (Anti-government militants) หรือผู้ที่ไม่ได้สังกัดกลุ่ม (lone wolf หรือ grassroots militancy)^๗ โดยใช้ social network ในการขยายแนวคิดและ

^๕ดร.ทวีวัฒน์ ปุณศรีทวีวัฒน์, การปะทะทางอารยธรรม : ตะวันออกกับตะวันตก (ออนไลน์) เข้าถึงโดย www.idis.ru.ac.th/report/index.php?topic=462.0 (เข้าถึงเมื่อ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔)

^๖รศ. ดร.สุรชาติ ปารุณสุข, เมืองกับการก่อการร้ายร่วมสมัย, โครงการความมั่นคงศึกษา, ๒๕๕๓, หน้า ๓๗

^๗“Homegrown terror isn't just Islamist (ออนไลน์) เข้าถึงโดย <http://edition.cnn.com/> (เข้าถึงเมื่อ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖)

วางแผนนิศาสตร์กรรม โดยเหตุการณ์ในประเทศต่างๆ ที่ผ่านมา อาทิ

- การลอบวางระเบิดในรถตู้หน้าอาคารรัฐสภาสหรัฐฯ ที่เมืองโอกลาโฮมา ที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตถึง ๑๖๘ ราย ผู้ก่อการ คือ นายทีโมธี แม็คเวย์ ชาวอเมริกันผิวขาววัย ๒๖ ปี อดีตทหารผ่านศึกสงครามอ่าวเปอร์เซีย ขบวนการ “คริสเตียนอเมริกันรักชาติ” หรือ American Christian Patriot

- การวางระเบิดที่บอสตัน ขณะที่มีการจัดแข่งวิ่งมาราธอนระดับโลก โดยผู้ต้องหา คือ นายไซคาร์แล นายทาเมอร์สัน ซานาเยฟ สองพี่น้องชาวเชเชน ที่อพยพมาอาศัยอยู่สหรัฐฯ เกือบ ๑๐ ปีจนได้รับสิทธิเป็นพลเมืองของสหรัฐฯ

- การวางระเบิดที่สวน Centennial Olympic Park เมืองแอตแลนตา ขณะกำลังจัดกีฬาโอลิมปิก โดยผู้ก่อการ คือ นายอีริค โรเบิร์ต รูดอล์ฟ ชาวอเมริกันผิวขาวอายุ ๓๐ ปี ที่เคยก่อเหตุวางระเบิดในสหรัฐฯ มาแล้วถึง ๓ ครั้ง

- การทำระเบิดพลีชีพบริเวณสถานีรถไฟใต้ดินในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ บริเวณ Liverpool Street, Edgware Road, King's Cross และ Russell Square รวมทั้งมีการระเบิดบนรถบีทีเอาน Tavistock Square ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิต ๕๒ ราย รวมถึงมีระเบิด ๔ ราย

- การบุกจู่โจมจับตัวประกันในห้างสรรพสินค้ากลางกรุงไนโรบี ประเทศเคนยา ระหว่าง

๒๑ - ๒๔ ก.ย. ๕๖ หรือปฏิบัติการเวสต์เกต โดยกลุ่ม “อัลซาบับ” โดยหนึ่งในผู้ก่อการร้าย คือ ซาแมนตา ลูทด์เวทท์ วัย ๒๙ ปี ชาวอังกฤษ เจ้าของฉายา “แม่หม้ายขาว” ภรรยาของเจอร์เมน ลินด์ซีบี้ มีระเบิดฆ่าตัวตายที่สถานีรถไฟใต้ดินในกรุงลอนดอนเมื่อ ๗ ก.ค. ๔๘ นอกจากนี้กลุ่มอัลซาบับยังได้เคยก่อเหตุเมื่อปี ๒๕๕๓

ณ กรุงคัมปาลา เมืองหลวงของยูกันดา ด้วยการผูกระเบิดไว้กับตัวและปะปนเข้าไปในฝูงชนที่กำลังดูการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลโลกประจำปี ๒๕๕๓ ทำให้มีผู้เสียชีวิตรวม ๗๔ คน นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์หลายครั้งที่กระทำต่อเขตชุมชน อาทิ การขว้างระเบิดแบบทำเองเข้าไปในโบสถ์ การโจมตีด้วยระเบิดคาร์บอมบ์ และระเบิดฆ่าตัวตายในร้านอาหาร เป็นต้น

จะเห็นได้ว่ารูปแบบของการก่อการร้ายได้เปลี่ยนแปลงไปโดยการก่อการร้ายรูปแบบเดิมนั้นจะมุ่งเน้นเป้าหมายใหญ่เพื่อโจมตีเป้าหมายทางทหาร ที่ตั้งทางทหาร ศูนย์เครือข่ายคอมพิวเตอร์ และเป้าหมายทางพลเรือน ได้แก่ ระบบพลังงานและวิศวกรรม โรงไฟฟ้า สนามบิน สถานที่ราชการ เป็นต้น^๕ ทั้งนี้จากบริบททางสังคมและมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวดรัดกุม จึงส่งผลให้กลุ่มก่อการร้ายเปลี่ยนแปลงยุทธวิธีไป แต่จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้นทำให้พบว่ามีแนวโน้มที่กระชับระหว่างกลุ่มผู้ก่อการร้าย รวมทั้งมีการมุ่งเป้าหมายของการก่อการร้ายไปยังเมืองใหญ่และเขตชุมชน ซึ่งสามารถสร้างความสูญเสียได้มากกว่าทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้ง

^๕ปฏิบัติการสร้างชื่อของขบวนการก่อการร้าย...อัลซาบับ. บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศรายสัปดาห์ ฉบับที่ ๓/๕๗ หัว ๑๔ - ๒๐ ต.ค. ๕๖ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

^๖การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ, ๒๕๕๓. โครงการอบรมเครือข่ายภาคประชาชนให้สนับสนุนการต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ. ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ ๓ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ศปป.๓ กอ.รมน.) หน้า ๑๓.

เป็นการสร้างความหวาดกลัวให้แก่ประชาชนได้อย่างกว้างขวาง โดยข้อมูลจาก Aon plc. องค์กรที่ปรึกษาด้านการบริหารจัดการความเสี่ยง ได้ประกาศจัดอันดับประเทศที่มีความเสี่ยงด้านการเมืองและก่อการร้ายประจำปี ค.ศ. ๒๐๑๓^{๑๐} โดยไทยอยู่ในกลุ่ม มีความเสี่ยงระดับสูง ขณะที่ประเทศที่แทบจะไม่มีความเสี่ยงเลย อาทิ เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เป็นต้น

นอกจากนี้บทความเรื่อง From Global to Micro Jihad: Three Trends of Grassroots Terrorism^{๑๑} โดย Kumar Ramakrishna ได้เปรียบเทียบการก่อการร้ายในปัจจุบันว่าเหมือน “การกลายพันธุ์และการกระจายตัวของเซลล์มะเร็ง” ทั้งในรูปแบบความเชื่อแบบมุสลิมแนวทางรุนแรงและกลุ่มแกนนำอัลเคด้าเดิมในบริเวณชายแดนอัฟกานิสถานและปากีสถาน (AfPak) ทั้งนี้รูปแบบของการก่อการร้ายได้เปลี่ยนแปลงไปโดยเน้นการขับเคลื่อนการก่อการร้ายในระดับเซลล์ที่กระจายออกไปสู่ผู้ก่อการในระดับรากหญ้าใน ๓ องค์กรประกอบ คือ ปฏิบัติการ, อุดมการณ์ และเทคโนโลยี สรุปได้ดังนี้

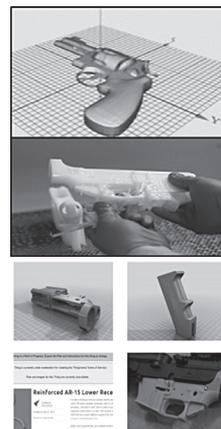
ปฏิบัติการ : กลุ่มอัลเคด้าส่วนกลางมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบไปใช้ปฏิบัติการที่มีขนาดเล็กและในระดับบุคคลที่กระจายอยู่ทั่วโลก เปรียบเหมือนเซลล์ขนาดย่อย ทำให้ยากต่อการตรวจจับ รวมทั้งเพื่อสร้างความมั่นใจให้กลุ่มอัลเคด้าส่วนกลางว่ายังมีบทบาทในการฝึกอบรมบุคคล นอกจากนี้ ยังเป็นการปลูกฝังและสร้างแรงบันดาลใจทางด้านแนวคิด ความเชื่อให้กับผู้ก่อการร้ายแบบบุคคลในแต่ละประเทศ

อุดมการณ์ : จะลงไปใน การปลูกฝังความเชื่อในระดับบุคคล เน้นอุดมการณ์ที่มี “ขนาดเล็ก” (Small is better) ในแบบกลุ่ม lone wolf และถ่ายทอดอุดมการณ์ผ่านเว็บไซต์และนิตยสาร อาทิ บทความของ Abu Musab Al-Suri เรื่อง The Call for Global Islamic Resistance ที่เห็นด้วยกับปฏิบัติการในระดับ

บุคคล (เซลล์อิสระเล็กๆ) ในท้องถิ่นของตนเพื่อโจมตีศัตรูของโลกมุสลิมที่ได้ก็ตามที่ได้พบ โดยบทความของ Al-Suri เผยแพร่ในหลายประเทศ และถูกแปลหลายภาษา อาทิ อินโดนีเซียและไทย ทำให้เห็นวิวัฒนาการแนวความคิดแบบไมโครญิฮาด (micro jihad) ของประเทศนั้นๆ

นอกจากนี้ ยังมีนิตยสารภาษาอังกฤษออนไลน์ คือนิตยสาร Inspire ที่ถ่ายทอดแนวความคิดของบินลาดินโดยนายอันวาร อัล-ออลาคี (Anwar Al-Awlaki) ผู้นำทางอุดมการณ์ของกลุ่มอัลเคด้าในคาบสมุทรอาหรับ (Al Qaeda in the Arabian Peninsula : AQAP) ที่เน้นปฏิบัติการของผู้ก่อการร้ายบุคคล (lone wolf) เช่นเดียวกับปฏิบัติการของสองพี่น้องซานาเยฟเมื่อ พ.ศ. ๕๖ ที่เมืองบอสตัน เป็นต้น ซึ่งแนวคิดของ Awlaki เห็นว่าปฏิบัติการโดยตัวบุคคลในแต่ละพื้นที่ทั่วโลก เป็นการยืนยันอุดมการณ์ของเซลล์ขนาดเล็กและ lone wolf ตามแนวคิด ไมโครญิฮาดที่มีมากขึ้น

เทคโนโลยี : เป็นแนวโน้มเชิงกลยุทธ์ที่จะใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีในการถ่ายทอดทั้ง

อุดมการณ์ วิธีปฏิบัติการผ่านทางอินเทอร์เน็ตและ Social network เพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การส่งจดหมายทางอีเมลนัดแนะ การเรียนรู้วิธีทำระเบิดด้วยตนเองอย่างง่ายเหมือนสองพี่น้องซานาเยฟ เรียนรู้การทำระเบิดหม้อความดันจาก “AQAP Inspire” ซึ่งเป็นนิตยสารออนไลน์ นอกจากนี้ ยังรวมถึงสมาร์ทโฟนที่สามารถ

^{๑๐}2013 Terrorism & Political Violence Map. (ออนไลน์) เข้าถึงโดย <http://www.aon.com/terrorismmap/2013-Terrorism-Map-14-05-2013-pdf/> (เข้าถึงเมื่อ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖)

^{๑๑}From Global to Micro Jihad: Three Trends of Grassroots Terrorism (ออนไลน์) เข้าถึงโดย <http://www.isis.edu.sg/publications/Perspective/RSIS0882013.pdf> (เข้าถึงเมื่อ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖)

เข้าถึงเว็บไซต์ได้ง่ายขึ้นและยากต่อการตรวจพบ รวมทั้งความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของระบบพิมพ์สามมิติ (3D printing) ที่สามารถพิมพ์แบบออกมาเป็นวัตถุได้ทันที ซึ่งปัจจุบันเครื่องพิมพ์ ๓ มิติ สามารถสั่งซื้อผ่านทางเว็บไซต์ได้ในราคาถูก และไม่นานมานี้กลุ่ม Defence Distributed โดยนักศึกษากฎหมายของมหาวิทยาลัยเท็กซัส ประสบความสำเร็จในการทดสอบยิงปืนพลาสติกที่ผลิตจากเครื่องพิมพ์ ๓ มิติที่ซื้อผ่านเว็บไซต์ Ebay ด้วยราคา ๘,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งกลุ่มดังกล่าวได้วางแผนที่จะสร้างพิมพ์เขียวสำหรับการผลิตปืนพลาสติกออนไลน์ด้วย ดังนั้นเมื่อเทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามากขึ้นทำให้ต้นทุนในการผลิตต่ำลง และหากอาวุธเหล่านี้สามารถผลิตได้ง่ายในจำนวนมาก และตกอยู่ในมือของกลุ่มก่อการร้ายแบบ lone wolf จะยิ่งทำให้การตรวจจับทำได้ยากมากยิ่งขึ้น

แนวทางการรับมือต่อการก่อการร้ายรูปแบบใหม่: อาเซียนและไทยต้องตามให้ทัน

รูปแบบการก่อการร้ายที่เป็นเซลล์ย่อย และกลุ่มก่อการร้ายแบบ Home-grown terrorists ทำให้การตรวจจับและเฝ้าระวังทำได้ยากขึ้น และเป้าหมายของการก่อการร้ายได้หันไปที่เขตเมืองและชุมชน ซึ่งมีความเปราะบางและเป็นเป้าหมายอ่อน (soft targets) ระวังป้องกันได้ยาก และสามารถสร้างความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินได้มาก รวมทั้งมีผลด้านจิตวิทยา คือสร้างความหวาดผวแก่ประชาชน และลดความเชื่อมั่นต่อรัฐบาลโดยรวม อีกทั้งการก่อการร้ายในเขตเมืองทำให้หลายประเทศสร้างมาตรการป้องกันและระบบรักษาความปลอดภัยภายในประเทศมากขึ้น อาทิ สหรัฐฯ ตั้งกระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ และออกรัฐบัญญัติรักษาความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (Homeland security) อังกฤษเพิ่มมาตรการปกป้องคุ้มครองและรักษาความปลอดภัยในยุทธศาสตร์ต่อต้านการก่อการร้าย รวมทั้งให้ความสำคัญกับการป้องกันชายแดน และทั้งสองประเทศได้เพิ่มความสำคัญแก่งานข่าวกรองมากขึ้น โดยถือ

เป็นการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยตั้งแต่เริ่มต้น ดังนั้น หากเมืองใหญ่และชุมชนกลายเป็นพื้นที่สงครามเจ้าหน้าที่ดับเพลิงและหน่วยแพทย์จึงเปรียบเป็นทหารที่ควรเตรียมความพร้อมสำหรับการกู้ภัยและการแพทย์ฉุกเฉินในเขตเมือง นอกจากนี้การเฝ้าระวังป้องกันจุดเสี่ยงต่างๆ อาทิ ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ สถานีขนส่ง จึงมีความจำเป็นในการติดตั้งกล้องวงจรปิดและระบบเฝ้าตรวจ^{๑๒} ซึ่งการป้องกันภัยคุกคามที่ดีที่สุดคือการป้องกันตนเองของประชาชนให้มีการแจ้งเตือนหรือรายงานกิจกรรมที่น่าสงสัย ซึ่งถือเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เมืองและชุมชน

แนวทางการรับมือต่อการก่อการร้ายของอาเซียน

ในกรณีของอาเซียนก็มีความตื่นตัวในการต่อต้านการก่อการร้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังเหตุการณ์ ๙/๑๑ โดยเสาหลักด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) มีกรอบความร่วมมือทางทหารเพื่อสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างฝ่ายทหารของประเทศสมาชิก กรอบความร่วมมือด้านการป้องกันยาเสพติด และกรอบความร่วมมือด้านการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย โดยมี ASEAN Defence Ministers' Meeting (ADMM) เป็นกลไกหลักที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงสู่ภูมิภาคอย่างเป็นทางการ ซึ่งการต่อต้านการก่อการร้ายเป็น ๑ ใน ๕ ด้านของการสร้างความร่วมมือในกรอบของกลาโหมอาเซียนกับคู่เจรจา โดยมีประเทศเจ้าภาพหลัก คือ อินโดนีเซียและสหรัฐฯ^{๑๓}

ทั้งนี้ ในส่วนของประเทศไทยได้มีการจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Expert's Working Group: EWG) เพื่อติดตามและดำเนินงานด้านต่างๆ ของอาเซียนให้เป็นรูปธรรม โดยได้กำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในฝ่ายกลาโหม ซึ่งมีศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล (ศตค.) เป็นผู้รับผิดชอบหลัก นอกจากนี้

^{๑๒}ดร. ดร.สุรชาติ บำรุงสุข, เมื่อกับการก่อการร้ายร่วมสมัย, โครงการความมั่นคงศึกษา, ๒๕๕๓, หน้า ๑๗๐

^{๑๓}ความร่วมมือในกรอบของกลาโหมอาเซียนกับคู่เจรจา ๕ ด้าน ได้แก่ ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (Humanitarian Assistance and Disaster Relief HADR), ความมั่นคงทางทะเล (Maritimes Security: MS), การแพทย์ทหาร (Military Medicine: MM), การต่อต้านการก่อการร้าย (Counter Terrorism: CT) และการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Peacekeeping Operations: PKOs)

นี้ทั้ง ๑๐ ประเทศสมาชิกได้ให้สัตยาบันสนธิสัญญาอาเซียนเกี่ยวกับการต่อต้านการก่อการร้าย (ASEAN Convention on Counter Terrorism - ACCT) ที่บรรดาผู้นำอาเซียนได้ลงนามเมื่อ ค.ศ. ๒๐๐๗ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๗ พ.ค. ๕๔ หลังจากวันที่ ๖ ใน ๑๐ ประเทศสมาชิกให้สัตยาบันและยื่นต่อเลขาธิการอาเซียนครบ ๓๐ วัน ซึ่งถือเป็นกรอบข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อป้องกันและต่อต้านการก่อการร้ายในภูมิภาคที่นำไปสู่การผลักดันความร่วมมือในด้านนี้และเพิ่มบทบาทยุทธศาสตร์ของอาเซียนในการต่อต้านการก่อการร้ายสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามสร้างสรรค์ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนเพื่อพัฒนาอาเซียนให้กลายเป็นภูมิภาคที่ปลอดภัยสำหรับรัฐบาลและประชาชนประเทศต่างๆ ด้วย ซึ่งในอนาคตกรอบความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้ายจะขยายความร่วมมือให้ครอบคลุมมากขึ้น โดยให้ความสำคัญในเรื่อง Cyber Security และการป้องกันการใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการก่อการร้าย

นอกจากนี้ จากการประชุม Track II Network of ASEAN Defence and Security Institutions (NADI)^{๑๔} เมื่อวันที่ ๒๘ - ๒๙ มี.ค. ๕๖ ภายใต้หัวข้อเรื่อง “การเสริมสร้างความร่วมมือด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงในอาเซียน” (Strengthening Strategic Security Cooperation in ASEAN) โดยศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้ผลักดันยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงแห่งอาเซียน ๒๐๑๕ โดยมีกรอบต่อต้านการก่อการร้าย (Counter Terrorism: CT) เป็นหนึ่งในเป้าหมายสำคัญซึ่งประเทศสมาชิกอาเซียนต่างก็มีเครือข่ายการบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานข่าวกรองของประเทศที่เข้มแข็งอยู่แล้ว การสร้างความร่วมมือกันให้มากขึ้นน่าจะส่งเสริมให้สามารถต่อต้านการก่อการร้ายได้ดีขึ้น ซึ่งเบื้องต้นที่ประชุมเห็นชอบร่วมกันในวัตถุประสงค์ด้านการ

ต่อต้านการก่อการร้าย ดังนี้

๑) เสริมสร้างความแข็งแกร่งของกลไกในการแลกเปลี่ยนข่าวกรองระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อป้องกันและตอบโต้การก่อการร้ายระหว่างประเทศ

๒) เสริมสร้างเครือข่ายที่มีอยู่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศสมาชิกอาเซียน

๓) เสริมสร้างขีดความสามารถภายในของประชาคมอาเซียนในการตอบโต้การก่อการร้ายสากล

ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวจะนำไปสู่การวางแผนงานความร่วมมือระหว่างสมาชิกในด้านความมั่นคงในการต่อต้านการก่อการร้ายให้เกิดความเป็นรูปธรรมมากขึ้นต่อไป^{๑๕}

แนวทางกรับมือการก่อการร้ายในประเทศไทย

รัฐบาลไทยตระหนักดีถึงภัยคุกคามจากการก่อการร้ายที่มุ่งประสงค์ต่อชีวิตหรือการทำลายทรัพย์สินให้เกิดความเสียหายเพื่อสร้างสถานการณ์ให้เกิดความกลัวในหมู่ประชาชนและให้เกิดความวุ่นวายในประเทศหรือเพื่อเป็นการบังคับขู่เข็ญ ให้รัฐบาลหรือองค์การระหว่างประเทศ จำยอมต้องกระทำหรือละเว้นการกระทำตามที่มีการเรียกร้องของผู้ก่อการร้ายอันจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศอย่างร้ายแรง ซึ่งการกระทำดังกล่าวมีลักษณะของการร่วมมือกระทำความผิดระหว่างประเทศตามที่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้มีมติที่ ๑๓๗๓ เมื่อวันที่ ๒๘ ก.ย. ๔๔ ขอให้ทุกประเทศร่วมมือดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำที่เป็นกรก่อการร้าย รวมถึงการสนับสนุนทางทรัพย์สินหรือกรณีอื่นใดที่มีวัตถุประสงค์จะนำไปใช้ดำเนินการก่อการร้ายหรือเป็นสมาชิกขององค์กรก่อการร้าย โดยเหตุที่การก่อการร้ายเป็นการกระทำที่เป็นภัยร้ายแรงต้องแก้ไขปัญหาก็ให้ยุติลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งได้มีการออกพระราชกำหนดแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่เพิ่มลักษณะความผิดอาญาขึ้นมาโดยเพิ่มให้ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายเป็นความ

^{๑๔}การประชุม NADI หรือ Network of ASEAN and Security Institutions เป็นเครื่องมือ (Means) สำคัญในฐานะเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านความมั่นคงของอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ อาทิ S. Rajaratnam School of International Studies (RSIS) ประเทศสิงคโปร์, Sultan Haji Hassanal Bolkiah Institute of Defence and Strategic Studies ประเทศบรูไน, และ Malaysian Institute of Defence and Security (MiDAS) ประเทศมาเลเซีย เป็นต้น ซึ่งทำหน้าที่เป็นคลังสมอง (Think Tank) เพื่อเสนอองค์ความรู้ แนวคิดหรือยุทธศาสตร์ต่างๆ โดยเฉพาะความร่วมมือด้านความมั่นคงอาเซียนผ่านคณะทำงาน ADSOM WG เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของที่ประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน ADMM

^{๑๕}รายงานการประชุม Track II Network of ASEAN Defence and Security institutions (NADI) เรื่อง Strengthening Strategic Security Cooperation in ASEAN ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๖ ณ โรงแรมอิมพีเรียล ควีนส์ปาร์ค

ผิดตามหลักสากลกล่าวคือ เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้ว แม้จะเกิดนอกราชอาณาจักไทย ก็ยังจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรไทยอีกด้วยโดยไม่ต้องมีผู้ใดร้องขอ ซึ่งพระราชกำหนดดังกล่าวได้เริ่มใช้บังคับมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๖ จนถึงปัจจุบัน^{๑๖} นอกจากนี้ ในส่วนความหมายของการก่อการร้ายสากล ได้มีการกำหนดความหมายไว้ในนโยบายการแก้ไขปัญหากการก่อการร้ายสากล พ.ศ. ๒๕๓๖ กล่าวคือ “การปฏิบัติการ (คุกคามหรือใช้ความรุนแรง) ของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มุ่งหวังผลตามเงื่อนไขข้อเรียกร้องทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งส่วนใหญ่จะปฏิบัติการลวงล้ำเขตแดนหรือเกี่ยวข้องกับชาติอื่น การกระทำนั้นอาจเป็นไปโดยเอกเทศ ปราศจากการสนับสนุนจากรัฐใดๆ หรือมีรัฐใดรัฐหนึ่งสนับสนุนรู้เห็นก็ได้ เมื่อเกิดขึ้นย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อผลประโยชน์ของชาติ พันธกรณีระหว่างประเทศ นโยบายของชาติ ทั้งด้านการเมือง และการป้องกันประเทศ การเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา ชื่อเสียงและเกียรติภูมิของชาติ”^{๑๗}

หลังเหตุการณ์ ๙/๑๑ ประเทศไทยถูกนำมาเชื่อมโยงกับการก่อการร้าย อาทิ เมื่อวันที่ ๑๓ ม.ค. ๕๕ เว็บไซต์สถานทูตสหรัฐฯ ประจำประเทศไทยได้ออกคำเตือนเร่งด่วนสำหรับชาวอเมริกันในประเทศไทยเนื่องจากพบความเป็นไปได้ที่กลุ่มก่อการร้ายจากต่างประเทศอาจก่อเหตุโจมตีแหล่งท่องเที่ยวในกรุงเทพฯ ในระยะเวลาอันใกล้ และขอให้ชาวอเมริกันใช้ความระมัดระวังเวลาอยู่ในสถานที่ชุมชนเขตกรุงเทพฯ โดยเฉพาะสถานที่ที่มีชาวตะวันตกอยู่มาก ถึงแม้จะมีความพยายามสร้างความเชื่อมั่นว่าไทยไม่ได้เป็นเป้าหมายในการก่อวินาศกรรม

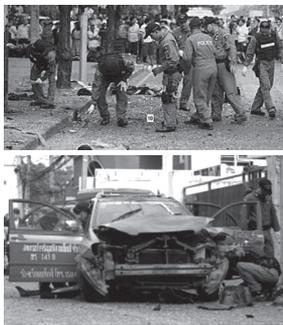
แต่ต่อมามาสถานทูตอีก ๑๘ ประเทศ ได้เตือนคนของตนให้ระวังการก่อวินาศกรรมในไทย และถัดมาเพียง ๑ เดือน คือ เมื่อ ๑๔ ก.พ. ๕๕ เกิดระเบิด ๓ จุดในย่าน

กลางเมืองของกรุงเทพฯ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ความเชื่อมั่นของประเทศ การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจโดยรวม นอกจากนี้ ยังทำให้ประเทศไทยถูกจับตาดูจากนานาชาติว่าจะถูกใช้เป็นฐานในการก่อการร้าย

อีกด้วย

ในส่วนของกลไกในการรับมือการก่อการร้ายของประเทศไทย นอกจากศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล (ศตก.) ซึ่งมีแผนปฏิบัติการและการฝึกร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อรับมือกับสถานการณ์การก่อการร้ายแล้ว ยังมีหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งมีการประสานข้อมูลและสร้างความร่วมมือกับมิตรประเทศ อาทิ ออสเตรเลียได้ให้การสนับสนุนระบบ CMIS (Case Management & Intelligence System) ซึ่งเป็นระบบการบริหารจัดการข้อมูลคดีและข่าวกรอง เพื่อเก็บฐานข้อมูลการวิเคราะห์อาชญากรรมข้ามชาติ เช่น การใช้โทรศัพท์ เส้นทาง การโอนเงิน และเครือข่ายวิเคราะห์ภาพเอกลักษณ์บุคคล สำหรับใช้เป็นฐานข้อมูลค้นกรองบุคคลที่น่าสงสัยหรืออยู่ในบัญชีดำ (blacklist) ของประเทศอื่นๆ และประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานหลักด้านการข่าว คือ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ (สขช.) ที่มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๔ พระราชบัญญัติข่าวกรองแห่งชาติ ๒๕๒๘ และพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับ

^{๑๖}พิษณุ ฆาตุสมโน. สารานุกรมกฎหมายรอบตัว เรื่องที่ ๙ ก่อการร้ายคืออะไร? ประเทศไทย จะทำอะไรได้บ้าง? (ออนไลน์) เข้าถึงโดย <http://www.rd.go.th/region1/leadadmin/pdf/64-55.pdf> (เข้าถึงเมื่อ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖)

^{๑๗}อ้างแล้ว, http://www.infdiv5.com/km_park/docs/korkamrai.pdf

ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ เพื่อติดตามสถานการณ์ภายในและต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ โดยรายงานตรงต่อนายกรัฐมนตรีและสภาความมั่นคงแห่งชาติ รวมทั้งกระจายข่าวกรองที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติให้หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสม นอกจากนี้ สชช. ได้ปรับปรุงโครงสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้มีสำนัก ๖ เพื่อรองรับการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ^{๑๔} ซึ่งเป็นการสร้างมาตรการรองรับและป้องกันภัยคุกคามจากการก่อการร้าย

บทส่งท้าย

จากรูปแบบการก่อการร้ายที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ทั่วโลกต้องตระหนักร่วมกันในภัยคุกคามนี้และสร้างความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรมโดยต้องปรับรูปแบบการรับมือให้ก้าวทันทั้งในด้านกฎหมายและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้เข้าใจถึงวิวัฒนาการของรูปแบบการก่อการร้ายที่มีเมืองใหญ่และชุมชนเป็นเป้าหมายสำคัญ รวมทั้งการเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนและประชาชนในการสังเกตและป้องกันตัวเอง รับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ที่มีความซับซ้อน และส่งผลทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค จากแผนที่จะเห็นได้ว่าประเทศที่มีความเสี่ยงด้านการเมืองและการก่อการร้าย เป็นการส่งสัญญาณความเสี่ยงให้ทั้งรัฐบาลและผู้ประกอบการที่ต้องการตั้งฐานการผลิตหรือลงทุนในประเทศเหล่านั้นต้องวางมาตรการเพื่อป้องกันผลกระทบจากความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น อาทิ การส่งเสริมการลงทุนจากภาครัฐ การมีกฎหมายที่รอบคอบรัดกุม และการทำประกันภัย เป็นต้น

ส่วนในระดับจุลภาค คือ การสร้างความหวาดกลัวแก่ชุมชนและประชาชนของการก่อการร้าย ส่งผลถึงความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และส่งผลต่อเสถียรภาพของรัฐบาลโดยรวม ดังนั้น ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนจำเป็นต้องคำนึงถึงประเด็นด้านความมั่นคงร่วมกัน ซึ่งความมั่นคงไม่ได้

เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งอีกต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรูปแบบและวิธีการของผู้ก่อการร้ายเปลี่ยนแปลงไปมีเป้าหมายโจมตีเพื่อสร้างความหวาดกลัวต่อระดับชุมชนมากขึ้น

ทั้งนี้ สำหรับมาตรการรับมือการก่อการร้ายในรูปแบบใหม่นั้น หน่วยงานด้านความมั่นคงเพียงหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งไม่สามารถดำเนินการได้เพียงลำพัง ดังนั้นทุกภาคส่วนจำเป็นต้องตระหนักร่วมกันถึงภัยคุกคามความมั่นคงจากการก่อการร้าย อาทิ

ภาครัฐ > ต้องมีการปรับบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ใช่เพียงเจ้าหน้าที่ทหารหรือตำรวจเท่านั้นที่จะเป็นผู้รับผิดชอบ ยังต้องขยายไปถึงเจ้าหน้าที่กู้ภัย เจ้าหน้าที่ดับเพลิง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ เป็นต้น ที่ต้องมีความพร้อมทั้ง ๓ ขั้นตอน คือ ก่อนเกิดเหตุการณ์ อาทิ การฝึกซ้อม การเฝ้าระวัง สังเกต และแจ้งเตือน ขณะเกิดเหตุการณ์ อาทิ การเข้าควบคุมสถานการณ์ การประสานหน่วยงานต่างๆ และหลังเกิดเหตุการณ์ อาทิ การบรรเทาเหตุ การรักษาพยาบาล และการสร้างความเข้าใจแก่สาธารณชน สื่อมวลชน เนื่องจากสถานการณ์ดังกล่าวมักกระทบกับด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดกับผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหา รวมทั้งส่งผลต่อด้านสังคมจิตวิทยาอีกด้วย

ภาคเอกชน > ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องเฝ้าระวังและเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงาน อาทิ การตรวจสอบประวัติของบุคคลที่จะรับเข้าทำงาน การทำประกันภัย เป็นต้น

ภาคประชาชน > ต้องร่วมกันสร้างชุมชนเข้มแข็ง มีการเฝ้าสังเกตระมัดระวังและแจ้งเตือนภัยในชุมชนร่วมกัน เป็นต้น

สำหรับกรณีการก่อความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) นั้น เหตุการณ์ก่อการร้ายในประเทศต่างๆ รวมทั้งการวางระเบิดที่บอสตัน และเมืองใหญ่อื่นๆ สามารถส่งผลกระทบโดยอ้อมได้ กล่าวคือ อาจสร้างแรงบันดาลใจและความฮึกเหิมให้แก่ผู้ก่อความไม่สงบใน ๓ จชต. และมีการเลียนแบบ

^{๑๔}สรุปผลการสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๔/๔๕ เรื่อง “ประเทศไทย : ทางผ่านหรือฐานในการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ” วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๕ เวลา ๑๓.๓๐ - ๑๕.๓๐ น. ห้องเรียนบัณฑิตวิทยาลัย สปท.

โดยนำยุทธวิธีการก่อความไม่สงบมาใช้ปฏิบัติการ เป็นผลให้การก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรุนแรงมากขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม ปัญหาชายแดนภาคใต้มีความซับซ้อน ด้วยสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรมผนวกกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้ามาสร้างความเปลี่ยนแปลงแก่ชุมชน ดังนั้นการคลี่คลายปัญหาอาจต้องอาศัยเวลาและรูปแบบวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ทั้งนี้กระบวนการแก้ปัญหาและรับมือของประเทศมหาอำนาจเทคโนโลยีที่ทันสมัยจะสามารถนำมาใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนความร่วมมือและเทคโนโลยีในการวางระบบป้องกันติดตาม และระบบคุ้มครองผู้ปฏิบัติงาน โดยนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาความไม่สงบใน ๓ จขต. ได้ต่อไป...

อ้างอิง

- รศ.ดร.สุรชาติ บำรุงสุข. **เมืองกับการก่อการร้ายร่วมสมัย**. โครงการความมั่นคงศึกษา. ๒๕๕๓
- นันทิยา ทองคณารักษ์. **เมืองใหญ่กับผู้ก่อการร้ายภายในประเทศ (City VS Home-grown terrorists)**. จุลสารศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ ฉบับที่ ๔ ปี ๒๕๕๖
- สรุปผลการสนทนานักยุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๕/๕๕ เรื่อง “ประเทศไทย : ทางผ่านหรือฐานในการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ” วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๕ เวลา ๑๓๓๐ - ๑๕๓๐ ณ ห้องเรียนบัณฑิตวิทยาลัย สปท.
- ปฏิบัติการสร้างชื่อของขบวนการก่อการร้าย...อัลชาบับ**. บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศ รายสัปดาห์ ฉบับที่ ๓/๕๗ หัวขั้ว ๑๔ - ๒๐ ต.ค. ๕๖. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
- รายงานการประชุม Track II Network of ASEAN Defence and Security Institutions (NADI) เรื่อง Strengthening Strategic Security Cooperation in ASEAN** ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๖ ณ โรงแรมอิมพีเรียล ควีนส์ปาร์ค
- การก่อการร้ายสากลและหน่วยต่อต้านการก่อการร้ายสากลของต่างประเทศ**. [ออนไลน์] เข้าถึงโดย <http://www.infdv5.com/kmpark/docs/korkamrai.pdf> (เข้าถึงเมื่อ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖)
- พ.ต.อ.อภิชาติ สุริบุญญา. **การจัดการด้านการสืบสวนสำหรับการต่อต้านการก่อการร้ายในระดับภูมิภาค (Regional Counter Terrorism Investigation Management)**. [ออนไลน์] เข้าถึงโดย <http://www.chaibadancrime.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=539376432> (เข้าถึงเมื่อ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖)
- พ.ต.ดรศักร ชูสวัสดิ์. **“Clash of Civilizations or Intercultural Dialogue?” Global Education Associates**. [ออนไลน์] เข้าถึงโดย http://www.crma.ac.th/histdept/news/clashof_felix.htm (เข้าถึงเมื่อ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖)
- ดร.ทวีวัฒน์ ปุณทริกรวิวัฒน์. **การปะทะทางอารยธรรม : ตะวันออกกับตะวันตก**. [ออนไลน์] เข้าถึงโดย <http://www.idis.ru.ac.th/report/index.php?topic=462.0> (เข้าถึงเมื่อ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔)
- พิษณุ ผาสุกมโน . **สาระนำรัฐกฎหมายรอบตัว เรื่องที่ ๙ ก่อการร้ายคืออะไร ? ประเทศไทย จะทำอย่างไรได้บ้าง?** [ออนไลน์] เข้าถึงโดย <http://www.rd.go.th/region1/leadadmin/pdf/64-55.pdf> (เข้าถึงเมื่อ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖)
- Homegrown terror isn't just Islamist** [ออนไลน์] เข้าถึงโดย <http://edition.cnn.com/> (เข้าถึงเมื่อ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖)
- 2013 Terrorism & Political Violence Map**. [ออนไลน์] เข้าถึงโดย <http://www.aon.com/terrorismmap/2013-Terrorism-Map-14-05-2013.pdf> (เข้าถึงเมื่อ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖)
- Samuel P. Huntington. **The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order**. [ออนไลน์] เข้าถึงโดย <http://www.stetson.edu/artsci/polsci/media/clash.pdf> (เข้าถึงเมื่อ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔)